

סניפי החברה

החברה לחקד האדם והטוב

נילוון 145 - נ'כחבר 2007

< קוסובו

ביקור בחבל קוסובו

< פוריות סוסים

על המרכז לפוריות סוסים בישראל

< מתי כבר תידלק לנו הנורה האדומה?

מיזם בסכנת הכחדה

< בארות מים בחוף ג'אסר א-זרקא

בארות עתיקות על חוף הים

< כל ההתחלות קשות גם לחתולי חולות

השבת חתולי חולות לטבע

< שרפות יער בישראל

הגורמים לשרפות ודרכי מניעתן

< החוניאים מארץ יהודה

קינן ונדדה

כשיתוף: החברה להגנת הטבע
מחיר החוברת 44 ש"ח מחיר פאילת 7.7

< קרנבל בגרמניה

חגיגה ברחובות העיר

החצר האחורית של יוגוסלביה לשעבר, קוסובו טיול בנימה פוליטית

כתב: עמרי גלפרין* צילמה: אורית גלפרין

בסך הכול אמרתי למשפחתי ולחבריי שאני נוסע לטייל ולחקור קצת את חבל קוסובו, והם הסתכלו עליי כאילו דרכינו עומדות להיפרד לעד, או לכל הפחות כאילו אני איזה מטורף שמשחק בחייו. נכון להיום, שמונה שנים אחרי המלחמה שהתחוללה במקום, הם טעו ובגדול: קוסובו היא מקום מיוחד ומרתק שבהחלט ראוי לטיול, בייחוד לחובבי ד'אנר הטיולים הפוליטי-היסטורי.

חיים לילד שנעדר מתקופת מלחמת קוסובו. האבדן והאבדן מקבלים משמעות הרבה יותר מוחשיית כשפוגשים בבני משפחה חוצאים על גדות. הפרלמנט בתקווה לקבל תשובות ומידע על קרוביהם הנעדרים.

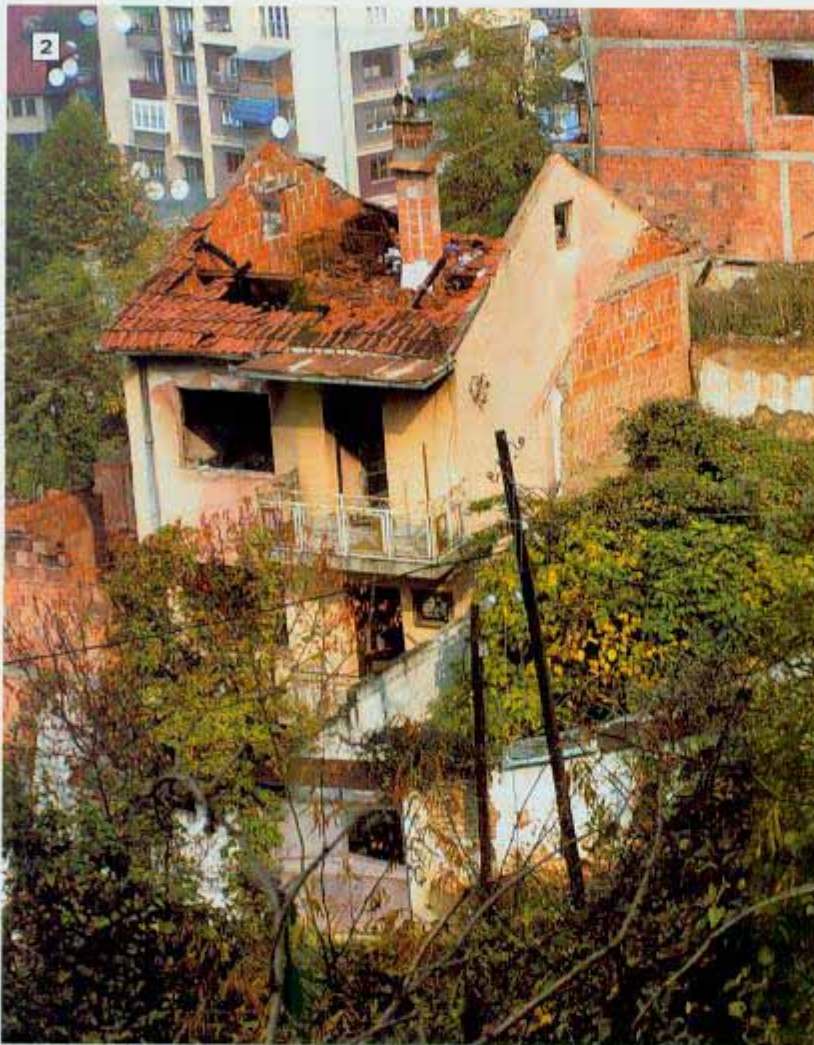
ביקור בקוסובו, או בשפת המקומיים קוסובה, שעד לפני שנים מעטות היה אזור מרחץ דמים, הוא סוג של מסע מופלא ושונה בכל מקום בעולם להיסטוריה יש משמעות בטנע להתייחסות למקומות. כאן הרגשתי שהסימורים של המקומות לא מחות חזקים מהמראות והנופים. המלחמה הרצינית האחרונה שהתרחשה במאה ה-20 באירופה, מלחמת וועות, התרחשה כאן.

סרביה היא שחקנית ראשית במלחמות הבלקן לאורך ההיסטוריה. כבר במאה ה-13 דרשה הממלכה הסרבית, שכללה חלק ניכר מאלבניה ומצפון יוון, עצמאות מהאימפריה הביזנטית. ב-1912 הצטרפה סרביה לבסית הבלקנית במטרה להדוף את השלטון הטורקי באזור, ואכן הצליחה הבסית להשיג נתחים גדולים באזור שבהם נכלל גם חבל קוסובו.

בשנת 1953 איחד הנשיא טיטו את העמים הסלביים בדרום אירופה: סלובניה, קרואטיה, בוסניה-הרצגובינה, סרביה, מונטנגרו ומקדוניה, וכן את חבלי הארץ קוסובו וודגוודינה. מטרתו הייתה ליצור יוגוסלביה אחת נדולה, אבל כבר אז הוא הבין שבחבל קוסובו קרוב ל-90 אחוז

1. תנאי מזג האוויר בחבל קוסובו, בהשוואה למדינות המקיפות אותו, נוחים יחסית, אך החורפים קשים ותושבי המקום מכינים גזעי עצים להסקה ולחימום.

מהתושבים הם אלבנים מוסלמים, ולהם צרכים תרבותיים ויחודיים משלהם.

בתחילת שנות ה-80, עם מותו של טיטו, החלה הנשיאות לעבור ברוטציה בין הרפובליקות שבתחומי יוגוסלביה, וב-1989 הגיע תורה של סרביה בהנהגתו של הלאומן סלובודאן מילושוביץ', שחזונו היה ליצור "סרביה גדולה". בעיית קוסובו התחזקה כאשר ביטל מילושוביץ' את האוטונומיה שהוענקה לחבל על ידי טיטו. הוא השליט על האזור חוקיות יוגוסלבית-סרבית, שינה את שיטת הלימוד ודרש שהכתב הרשמי יהיה בקירילית ולא באותיות לטיניות. המובנות לאוכלוסייה האלבנית המקומית. במהלך השנים החלו התושבים האלבנים בחבל להבין שתהליך רע ומסוכן מתרחש בחצרו, והחלו להתקומם. הכוחות היוגוסלבים שהוצבו במקום נהטו בדרוטליות כנגדם, ואף אסרו עליהם להסתובב סרובות בשעות הלילה. אזרח מקומי סיפר לי שהוא נסע פעם מהעיר פרישטינה (Prishtina) לעיר ג'קובה (Gjakova), מרחק של כ-90 ק"מ, ונאלץ לעבור בדרך 12 נקודות בדיקה, עיכוב והשפלה.

במרס 1998 התרחש המפנה הגדול. משפחה אלבנית המונה 56 נפשות נפגעה על ידי חיילים יוגוסלבים, זו למעשה הייתה יריית הפתיחה של המלחמה. במהלך המלחמה הופרדו גברים ונשים, הועברו אלפי שביים לכיוון סרביה (שמאות מהם עדיין נחשבים לנעדרים), ויערים שלמות בקוסובו הופגזו ונשרפו.

כ-300,000 פליטים נאלצו לברוח למדינות השכנות: אלבניה, מקדוניה ומונטנגרו, ולחפש מקלט. אחד הסיפורים הקשים התחולל בכפר מאלה קרושה, שבו קובצו ונרצחו כל הנבדרים, כשמאחור נותרו נשות הכפר האומללות. אלמנות, אימהות שכולות ויתומות.

לאחר שנים של מלחמה החליטו מנהיגי כוחות נאט"ו (הברית הצפון-אטלנטית), שבראשם עומדת ארצות הברית, אז תחת הנהגתו של הנשיא ביל קלינטון, לשים קץ למלחמת הדמים הקשה שמתרחשת בחבל, והחלו להפציץ את בלגרד, בירת סרביה, במטרה לעכב את הצבא הסרבי ולהפסיק את המלחמה וההרס.

לאחר 78 ימי הפצצות מצד נאט"ו. נחתם הסכם שלום שסיירי בין יוגוסלביה לנאט"ו, ומילושוביץ' הודה מתפקידו ונשפט בבית הדין הבין-לאומי בהאג באשמת פשעי מלחמה.

2. במלחמת קוסובו הושחתו ונשרפו בתים ובניינים רבים. כיום נותרו לכך עדויות חיות מעטות, לאחר שמיליוני דולרים הוזרמו לשיפוץ והבראה. בתמונה: באחת משכונות העיר פריז'ן, שהזמן בה עמד מלכת, שיירי זוועות המלחמה עדיין ניצבים על תלם.
3. כשהמזות משמש את החי. באופן סוראליסטי בית הקברות שבעיר פיה הפך לאזור מרעה לעדרי העזים המקומיות.

פסלי האלילים מוצגים דרך קבע בתערוכה במוזיאון המקומי לאמנות בעיר פרישטינה. עד היום נחגלו שבעה פסלים מעין אלה בחפירות באזור. אוצרי התערוכה סבורים כי קיימים עוד רבים מהם. אחד הפסלים משמש סמלה של העיר פרישטינה.

עצמו את מלאכת משרד התיירות של קוסובו, במטרה להציג למבקרים שיש בשורה במקום היילא כל כך פופולרי זה. בפרישטינה, הנמצאת בתנופת בנייה, שכונות שלמות נושאות עדיין את צבע אבני הטרקוטה החומות, חלקו כנראה יישארו כך, אחרות, לפי המראה הכללי, יקבלו כנראה בליל עונים אחרים, מוזרים ותלושים מעט מהמצופה, אבל בהחלט מעניינים לעין. סרובות מסתובבים אלפי כלי רכב ושוטרים מטעם האו"ם, שבשפת המקום קרויים United Nation Mission in UNMIK (Kosovo). כתגובת נוסף להם יש שוטרים מקומיים, וצבא חיילים של נאט"ו - כל הכוחות הללו מוצבים בכל רחבי קוסובו.

הכוחות הזרים מוצבים כאן כדי לשמור על הסדר הציבורי, על אתרים דתיים, ובמיוחד על הכנסיות, מפני פורעים אלבנים מטורפים ונקמנים, וכדי להכין את המשטרה המקומית ליום שבו יעזבו כוחות האו"ם ונאט"ו את האזור. האו"ם למעשה פרס את

לסרביה. תושבי המקום מאמינים שבעוד כמה שנים תיעלם התופעה, כשהחבל יקבל הכרה כמדינה עצמאית.

חשבתי שאגיע למקום הרוס ומופגז, ששרידי המלחמה מזורים בו בכל מקום, אך מתברר שהאזור שוקם סרוב, אם כי עדיין ניכרים בו סימני העבר, והוא עדיין עובר תהליך של שיפוץ והבראה. קשה מאוד להבחין במבט חטוף כמה שאיץ, אלא אם נתקלים באנדרטאות הניצבות בצדי הדרכים, או במקרים מסוימים כשמגיעים לאזורים שבהם ההריסות עדיין לא שוקמו.

התחלתי את הביקור בפרישטינה, בירת המחוז. בעיר יש בתי מלון ועוד כמה אפשרויות לינה. אני מצאתי מקום לינה בביתו של אחד התושבים, פרופ' למתמטיקה, עגב ביתו נושק לגב הבית של נשיא קוסובו (איברהים רוגובה שנפטר בינתיים ממחלה קשה). הפרופ' נוהג לספק מידע למעטים שבאים לבקר שם. נראה שהוא לקח על

נכון להיום, החבל ששטחו כ-10,000 קמ"ר (כמחצית שטחה של ישראל) אוטונומי, מונהג ומנוהל בפועל על ידי האו"ם, כוחות נאט"ו ופרלמנט מקומי, אם כי רשמית הוא עדיין חלק מסרביה.

לא קיימת בעיה ביטחונית שממנה צריך לחשוש בחבל. יש הטוענים כי בעיר מיטרוביצה (Mitrovica), השוכנת בסמוך לגבול עם סרביה, יש לעתים מתיחות מסוימת, אבל לא כזאת שאוסרת להגיע אליה.

קוסובו מוקפת מכל צדיה בהרים. בדרומה יוון ואלבניה, ממערבה מונטנגרו, ומצפונה אזור ההרים של סרביה. החבל עצמו די שטוח, כך שתנאי מזג האוויר בו נחשבים לנוחים יותר.

בכניסה לחבל נתקלתי בתופעה סמלית בצורה מסוימת, שבה הופיעה על צג הטלפון הנייד שלי בלועזית ההודעה "ברוך הבא

בשנת 2002, שעה שפועלי בניין עמלו בסביבת העיר על חפירות לשם בניית בית מגורים.

בקומה שמעל למוזאון האמנות מצוי המוזאון הצבאי של קוסובו, שבו מוצגים עשרות כלי מלחמה ותצלומים מהמלחמות השונות שעברו על האזור. טעות קשה של אוצרי התערוכה היא שאין הסדרים בשפה האנגלית, שבאמצעותם יוכלו המבקרים להודות עם המקומיים ולהבין את שעבר על אזורם, את סבלם וזכותם לעצמאות מדינית. ככל הנראה יש לבני המקום עוד דבר או שניים ללמוד מתחום יחסי הציבור והשיווק.

במרכז פרישטינה ממוקם התאטרון של קוסובו, שברחבת הכניסה שלו ניצב פסלו של הגיבור האלבני ג'אורג'ו קאסטרוויטו סקנדרבג, הרוכב על סוסו עטור שריון ומן. סקנדרבג היה מנהיג צבאי נערץ מהמאה ה-15 שלחם נגד הכוחות העות'מאנים כדי

בעיר, ובכלל ברחבי קוסובו, מתרחשת בכל כמה שעות הפסקת חשמל, ולכל הנות ברחובות ובשווקים יש גנרטור אישי, ולמרות זאת האינטרנט בתנופה ורבים כבר גילו אותו. לשמחתי באזור המגורים שלי כמעט לא היו הפסקות חשמל, בכל זאת - גרתי בשכונת לנושיא.

אחד המקומות המעניינים בעיר הוא מוזאון האמנות המקומי. במפלס התחתון יש מעט מוצגים שחלקם נדירים בחשיבותם, כמו פסלי האלילים המוערכים בכ-6,000 שנה, מהתקופה הנאוליתית. ארכאולוגיים מקומיים טוענים שהפסלים הללו מצביעים על כך שמתיישבי המקום באותה העת נחשבו לבעלי מעמד גבוה - ההפך ממרבית התושבים היום.

אחד הפסלים מהווה את סמלה של העיר פרישטינה. שבעה פסלים כאלה מוצגים במוזאון, כאשר הראשון בהם נמצא לפני 40 שנה, ועוד שישה נוספים נמצאו במקרה

חסותו על המקום והוא מעורב באופן פעיל בהנהגת החבל ובניסיון לבנות פרלמנט דמוקרטי ומוסדות מדיניים יציבים. אם תשאלו את התושבים המקומיים רבים מהם יגידו לכם שהם מעדיפים שהכוחות הבין-לאומיים יישארו בחבל לעד. ואם תשאלו את אנשי האו"ם, הם מאמינים שזה מה שיקרה.

בפרישטינה חיים יותר מ-700,000 תושבים, כשליש מאוכלוסיית קוסובו המונה כשני מיליון תושבים.

העיר די נקייה ומסודרת, ולא קשה להתמצא בה. בחנויות רבות מוצאים סחורות שמחיריהן לא מביישים גם את החנויות של בירות מערב אירופיות, אבל כדאי לזכור שבעוד השכר הממוצע לאדם בבירות הנייל מסתכם באלפי יורו לחודש, השכר הממוצע לנפש בקוסובו הוא כ-250 יורו. קשה להבין כיצד מסתדרים התושבים עם שכר זעום שכזה, לעומת גודל ההוצאות.

בעיר פרישטינה, ובכלל בכל רחבי קוסובו, ניתן להבחין בתופעה מעניינת ומפתיעה - בניינים ובתים פרטיים הצבועים בשלל צבעים וזווניים.

1. מאחר שלא כולם יכולים להרשות לעצמם לשמור על הבשר בהקפאה, נהוג בשווקים למכור תרנגולות חיות.

2. זוועות העיר פיה, אחת מהערים שספגו את הפגיעה הקשה ביותר בתקופת המלחמה. יש עדיין אזורים בעיר שלא שוקמו.

3. נוהג מקומי של רבות מהנשים שהאתלמנו הוא ללבוש בגדי אבלות שחורים במשך כל ימי חייהן.

שבה לא דוברים אנגלית, אך הם חביבים ומציניים בשמחה את שיטת עבודתם הייחודית. הם דוחסים לתוך תבנית מעוגלת עיסה דביקה בצבע לבן, שמורכבת בעיקרה מסיבי כותנה, ולאחר שהעיסה מתייבשת הם גוזרים במקום את קוטר כיסוי הראש על פי מידת המזמין.

כמעט כל תושבי החבל מוסלמים, אך רבים מהם דואגים כל העת לציין שהם חילונים, לא מתפללים, ובכל עת ישמחו לשתות מנת אלכוהול הוגנה, שלא לפי איסורי האסלאם. עם זאת, נראה שהמגמה העולמית לא פסחה גם עליהם, ובשנים האחרונות נבנו מסגדים נוספים, וניתן להבחין באנשי דת מסתובבים ברחובות.

המשכתי לכיוון הרי רוגובה (Rogova), במרחק 20 ק"מ נסיעה מהעיר פיה, שבצד השני נמצאת מונטנגרו. על ההרים, שלא ניתן להגיע אליהם בחודשי החורף בגלל השלגים הכבדים, נמצאים כמה כפרים כדוגמת הכפר קוצישט (Kuciste). הנופים מדהימים, עם עצים, נחל שאורם בתחתית ההרים, ומרדכי צמחייה, ודבר חשוב נוסף, יש שם כמה בתי מלון ומקומות אירוח חוויה כפרית ונעימה.

המשכתי דרומה לעיר ג'קובה (Jacova), שחיים בה 70,000 תושבים והאטרקציה העיקרית היא שוק ישן ופעיל הממוקם במרכז העיר. קשה למצוא בעיר מקום להתאכסן בו, ומשפחה מקומית ניאותה לארח אותי. אחת מבנות המשפחה נישאה לפני כמה שבועות, דבר שהעלה סיפורי חתונה נחמדים, כדוגמת חוק לא כתוב שאומר שלפני טקס החתונה הקוסובאים שיירת רכבים נוסעת אחרי החתן והכלה, מלווה אותם בצפירות ובקריאות. ככל שיש יותר רכבים בשיירה, משמע שהחתן והכלה ממעמד נבון יותר ולבני משפחותיהם ולחבריהם יש כסף וממון. שיירה של למעלה מ-50 רכבים נחשבת למכובדת ביותר. מסתבר ששאלת מספר הרכבים בחתונה עולה לא אחת, ושתמיד הנוכחים סופרים ולא מפספסים אף לא רכב אחד בדרך. אגב, בחתונה של המשפחה שאצלה התארחתי היו 26 כלי רכב.

תמונת ענק שלו על אחד הבניינים. התמונה תלויה על הבניין דרך קבע, כל זאת כאות תודה על כך שדחה את כוחות נאט"ו להיכנס לאזור המריבה בקוסוב ולמנוע את המשך הקטל. מוסיקאי מקומי אף הוציא אלבום בשם "ביל קלינטוני", ויש מי שפתח מעדון ריקודים הנושא את שמו של הנשיא האמריקני המכובד.

מפרישינה המשכתי מערבה, מרחק של כשעה וחצי נסיעה, לעיר פיה (PEJA). 90 אחוז מהמבנים בעיר הופצצו ונשרפו בתקופת המלחמה. הגעתי למקום ביום סיום הרמאדאן ("רמאזאני" בשפת המקומיים), וחלק מהשוק העצום שבעיר הפך לאזור מסחר לבשר. שחיטת הבהמות נעשית מול ציבור הקונים - מחזה לא מרנין בלשון המעטה.

באחת מסמטאות השוק יש חנות שבה מייצרים בעבודת יד את כיסויי הראש המיוחדים של המאמינים המוסלמים. החנות קטנה מאוד וצמופה, ובעלי המלאכה

למנוע מהם מלפלוש לאזור, והוא עדיין מהווה סמל וגאווה למקומיים.

מקום מצמרר ועצוב הוא גדר בניין הפרלמנט בפרישינה. על הגדר תלויות מאות תמונות של נעדרים מלחמת קוסובו. מספר ההרוגים במלחמה לוט בערפל, והמספרים הלא רשמיים (וכנראה שלעולם לא יהיו רשמיים) מסתכמים בכ- 10,000 הרוגים ועוד 3,000 נעדרים. חלק מתמונות הנעדרים תלויות על גדר הבניין, ולעתים ממתנינים שם בני משפחותיהם במטרה להפגין נוכחות ולהזכיר לפרלמנט ולכוחות הבין-לאומיים לנסות וללחוץ על הטרומים הפוליטיים הרלוונטיים לשחרר מידע באשר ליקיריהם. כשעוברים עם מצלמה ליד גדר הפרלמנט, חלק מאותם בני משפחה מבקשים להצטלם עם תמונת יקיריהם התלויות על הגדר במטרה להפיץ את דבר אסונם גם מחוץ לקוסובו.

לאחר המלחמה זכה ביל קלינטון שאחד הרחובות הראשיים בפרישינה ייקרא על שמו, "שדרת ביל קלינטון", ולכך שידפסו

2

3

בערים הקטנות, כדוגמת זו, מבחינים בבעיה הקשה והאימתנית של תושבי קוסובו - בעיית האבטלה. כיום יש כ-70 אחוז אבטלה. למזלם של התושבים, מיליוני יורו ודולרים מזורמים עדיין מדי שנה מקרנות בן-לאומיות שונות, אבל תכנית הבראה ארוכת טווח חייבת להיבנות בחבל, ולא, הגדרת העצמאות, אם יזכו לה תושבי המקום. תהיה משנית ביחס לסכנה החברתית של חוסר תעסוקה ופרנסה תקינה.

המשכתי דרומה ולאחר כשעה של נסיעה הגעתי לעיר פריזון (Prizren), העיר השנייה בגודלה בקוסובו, שבה 300,000 תושבים. על אחת מפסגות ההרים נמצאת מצודת העיר, הקרויה מצודת פריזון, וממנה נשקף נוף מרשים של העיר והעמקים שמסביב. למצודה ניתן להגיע רק בהליכה קצרה אך מפרכת, ובעלייה אליה חוצים שכונה שבה ניתן לחוש את שאירע כאן בתקופת המלחמה. אזור שלם מופגז ושרוף מזוועות המלחמה, שעדיין לא שוקם.

בצה השני של העיר יש שוק תוסס, עם מאות חנויות, מסעדות בשר ודגים, מדרחוב נעים וארוך, וההפתעה הגדולה - חיי לילה שוערים, מועדונים ודיסקוטקים. באחת

4. אזור הכפר קוצ'ישט בהרי רוגובה. יש כמה כפרים מבודדים כאלה במקום, וההגעה אליהם כמעט בלתי אפשרית בחודשי החורף המושלגים.

המסעדות, באופן מפתיע, שמעתי קול מוכר מתגנן - זהבה בן.

נקודה יהודית מעניינת בפריזון היא המסגד המקומי, ברחוב Adem Jashari, העומד סמוך לבית המלון טיראנה, ובמרכז המינרט שלו מוטבע מגן דוד. בתקופת ההיסטוריה השונת, ובייחוד בתקופות שבין ימי הביניים לתקופה העות'מאנית, נהגו יהודים להתיישב באזור הזה ולקיים חיי קהילה ודת, היות שהמסחר בו פרח. בתקופה העות'מאנית מסגדים רבים נבנו מהרסות, בעיקר של כנסיות ישנות, אך כפי שרואים כאן, גם מבתי כנסת. המגן דוד שימש ככל הנראה לצורכי קישוט.

הפתעה שהייתה לי כישראלי שבא לבקר בקוסובו היא האהדה שחשים תושבי המקום לישראל ולעם היהודי. במפגשים רבים עם האוכלוסייה, לאחר שהבינו שאני מישראל, דאנו לעדכן אותי במשפט כמעט קבוע: "אנחנו, בני העם האלבני, היחידים בשואה שלא נתנו שיפגעו ביהודים, שימשנו לכם כמקלט". גם ספרים רבים בשפה האלבנית, ואלה שתורגמו לשפות שונות, נכתבו בנושא. תושבים נוספים זכרו שבשנת 1999 שלחה מדינת ישראל רופאים וציוד רפואי לסיוע בזמן המלחמה.

בנקודת זמן זו, כל שנתר לבני העם האלבני החיים בקוסובו הוא להביט לעתיד ולשאוף לרגע, לשקט ולתעסוקה. הסבירות כי בסופו של תהליך מדיני-היסטורי יזכו תושבי החבל לעצמאות מדינית, דגל והמנון, ולקיום קשרים מדיניים תקינים, אפשרית לחלוטין להערכתי. אם כי בינתיים דרכם חסומה. נכון להיום, מרבית מדינות העולם לא רוצות לזרם לתקריות דיפלומטיות, ואת קשריהן הן מנהלות מול סרביה, כך שעתיד קוסובו בהקשר לזירה הבין-לאומית צפוי להיות מעניין מאוד.

בסוף חודש אוקטובר

התפרסם מידע עדכני ברשתות התקשורת הבין-לאומיות, ובו נמסר כי הממשל הסרבי מסכים להעניק לאוכלוסייה האלבנית שבחבל קוסובו אוטונומיה מוגבלת, ללא סמכויות הנוגעות למדיניות חוץ וביטחון וללא נציגות באו"ם. כמו כן מוכן הממשל הסרבי לדון בנוגע לקביעת מעבר קו הגבול בין סרביה לבין חבל קוסובו. פשרה שכזו עשויה להוות פתח למימוש הסכם עתידי, אך בתצורה הנוכחית, שעל פיה החבל לא ייזכה להכרה כמדינה עצמאית, ספק אם האלבנים, תושבי החבל, המקבלים את גיבוי המעצמה ארצות הברית, יסכימו לשתף פעולה.

1. להכדיל מארצות אירופיות מערביות, שבהן מאזן הילודה שלילית, בקוסובו הילודה רבה. תקוות המבוגרים היא שהעתיד יטיב עם ילדיהם ושהם, אולי אפילו בקרוב, יזכו לנדול בשלום ובשקט במדינה עצמאית.

2-3. ביל קלינטון הוא ה"כוכב" האמיתי של קוסובו. האהדה אליו נובעת מהתנהלותו בזמן המלחמה. שדרה מרכזית בעיר פרישטינה קרויה על שמו, ובתמונה נראה תצלום עצום של האיש, הנמתח על בניין של 20 קומות.